

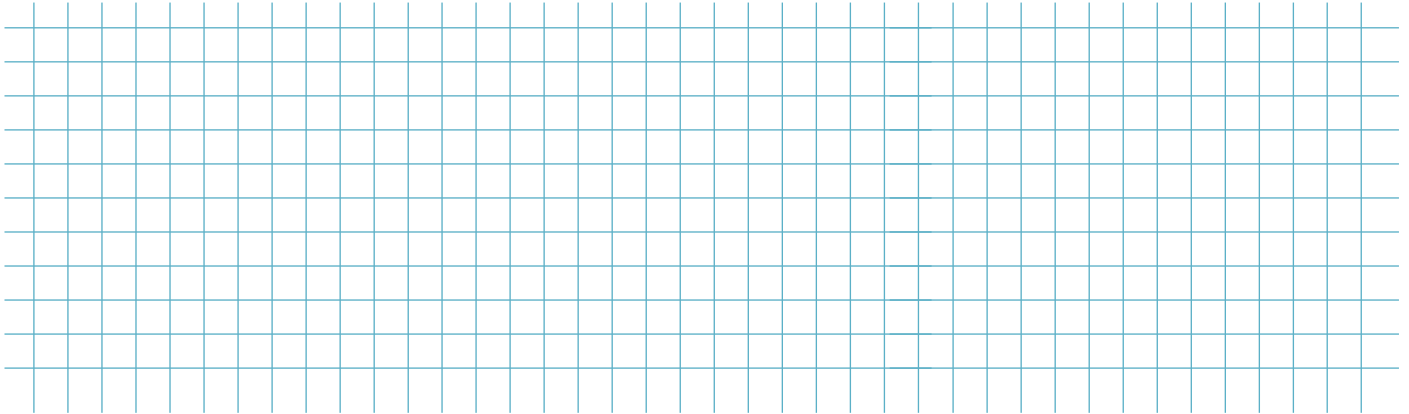

CZĘŚĆ IV.

Karty refleksji / informacyjne

Karta I: Definiujemy nękanie szkolne

Jakie słowa, hasła, zwroty, czynniki kojarzysz z nękananiem / dręczeniem szkolnym?
Wpisz własne skojarzenia z tym terminem:

Jak termin nękania definiują specjaliści i czym różni się od pokrewnych zjawisk:
przemocy i agresji?

AGRESJA

Świadome działanie mające na celu wyrządzenie komuś krzywdy.

PRZEMOC

Gdy agresywne zachowania pojawiają się między stronami o nierównej pozycji i występuje przewaga strony agresywnej nad drugą stroną.

NĘKANIE

Jeżeli do elementu intencjonalności i przewagi siły dojdzie powtarzalność.

NĘKANIE/ DRĘCZENIE	intencjonalność	przewaga	powtarzalność
PRZEMOC	intencjonalność	przewaga	
AGRESJA	intencjonalność		

Dręczenie szkolne jest wyróżnione jako zjawisko, dla którego areną jest szkoła, gdzie dzieci i młodzież spędzają większą część dnia, zawiązują kluczowe relacje. Nie musi koniecznie mieć miejsca w budynku szkoły, ale w drodze do lub ze szkoły lub w świecie on-line.

Nękanie nie jest, jak się potocznie sądzi, działaniem w przypływie emocji lub w reakcji na prowokację, której celem jest zadawanie cierpienia.

W wielu definicjach pomija się fakt, że w proces szkolnego dręczenia uwikłana jest często większa grupa osób z klasy czy szkoły.

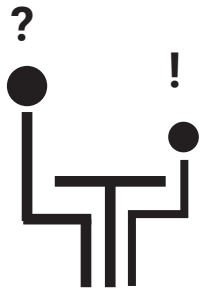
Kluczowy dla zrozumienia fenomenu tego rodzaju przemocy rówieśniczej jest jej grupowy charakter.

Intencjonalna, powtarzalna agresja staje się sposobem budowania hierarchii w grupie. Z takiego grupowego uwikłania bardzo trudno wyjść samodzielnie, niezbędna jest interwencja z zewnątrz.

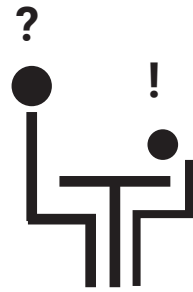
Choć na systematyczne prześladowanie ze strony rówieśników i rówieśniczek są bardziej narażone osoby osamotnione, które mają mniej przyjaciół i mniejsze wsparcie ze strony rodziny oraz osoby w jakiś sposób różniące się od innych (na przykład pochodzeniem, kolorem skóry, językiem, religią), to trzeba pamiętać, że nękania może doświadczyć każda osoba. Nie można stworzyć profilu osoby nękaniej.

Nękać może każda osoba. To nie cechy wrodzone decydują o tym, czy ktoś sięgnie po dręczenie jako narzędzie układania swoich relacji z innymi, czy nie. Sprzyja mu fakt że, osoba poczuje jakiś rodzaj przewagi, a grupa przyzwoli albo nawet przyłączy się do krzywdzącej presji.

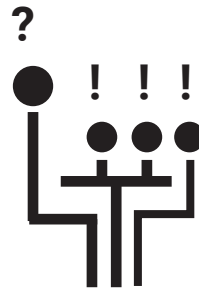
Karta II: MWS - Krok po kroku

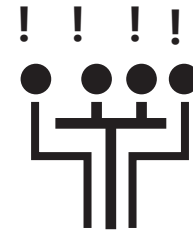
KROK 1

KROK 2

KROK 3

KROK 4

Krok I: Indywidualne rozmowy z osobami zaangażowanym w sytuację jako osobami stosującymi przemoc (inicjator lub inicjatorka i osoby podłączające się).

Cele (wbudowane w konkretne komunikaty scenariusza rozmowy):

- 👂 zbudowanie zaufania do nauczyciela (ogromna rola słów i komunikatów niewerbalnych),
- 👉 zbudowanie u ucznia poczucia odpowiedzialności (nie na poczuciu winy, a na poczuciu sprawstwa),
- 👂 stymulowanie zgłaszania własnych rozwiązań.

Krok II: Indywidualna rozmowa z osobą doświadczającą przemocy.

Cele:

- 👂 poznanie perspektywy patrzenia na sytuację przez tę osobę,
- 👂 wsparcie jej przez okazanie empatii i współczucia,
- 👉 poszukanie rozwiązań dogodnych dla niej (co, ona sama mogłaby zrobić, by poprawić własną sytuację),
- 👂 poinformowanie, że zmierzamy ku wspólnemu spotkaniu i rozmowie w całej grupie (dobrze podać konkretną datę).

Indywidualne rozmowy powtarzamy po tygodniu w celu sprawdzenia, jak uczniowie/ uczenice radzą sobie z realizacją postanowień. Jeśli udało im się wdrożyć wybrane przez siebie działania, należy ich docenić i pogratulować im. Jeśli jednak nie było sukcesu, osoba nie zmieniła zachowania, trzeba powtórzyć rozmowę i kontynuować z daną osobą indywidualną pracę, jak w kroku pierwszym.

Krok III: Przed spotkaniem grupowym.

Cele:

- 1 przygotowanie wszystkich osób zaangażowanych w sytuację do spotkania plenarnego: osoby stosujące przemoc razem, ale oddzielnie od osoby doświadczającej,
- 2 osoby są proszone o zdecydowanie, co powiedzą drugiej stronie,
- 3 osoba prowadząca wygłasza: „Zależy mi, by przygotować plan i konkretne wypowiedzi na spotkanie z XYZ”.

Krok IV: Spotkanie całej grupy.

Cele:

- 1 sprawdzenie czy komunikacja między osobami jest możliwa,
- 2 uzyskanie wspólnej zgody na utrzymanie zasad komunikacji i zachowań włączających,
- 3 wymienienie się pozytywnymi stwierdzeniami o sobie nawzajem.

W czasie tego spotkania nauczycielka lub nauczyciel podkreśla ideę wspólnoty klasowej: bycia razem bez kłótni i przemocy, nawet jeśli nie żyje się w przyjaźni.

Karta III: Skrypt rozmowy z osobą stosującą przemoc¹

Usiądźcie w miarę możliwości w spokojnym zacisznym miejscu, dającym poczucie intymności. Niech nic nie staje między wami (biurko, sprzęty). Zadbaj o niewerbalne wsparcie: spójrz na osobę przychylnie, przyjacielsko i zaczekaj na nawiązanie kontaktu wzrokowego. Zaczynij rozmowę spokojnym, nieformalnym tonem:

1. Słyszałam/słyszałem, że coś niemiłego przydarzyło się X. Opowiedz mi o tym.

Jeśli zaprzeczy, powiedz:

Tak, ale wiem, że X spotkało coś niemiłego i byłaś/byłeś w to zaangażowany. Proszę, opowiedz mi, jak to z Twojej strony wyglądało.

Bądź przychylnie nastawiony, podejdź z ciekawością i zainteresowaniem do tego, czym podzieli się uczennica lub uczeń. Nie bój się ciszy, przerw. Dają one czas na pomyślenie, co mówić. Nie oskarżaj, nie obwiniaj, nie wpytuj. Wykorzystaj sygnały niewerbalne i parafrazy, by podtrzymać rozmowę. Nie zaprzeczaj, jeśli uczennica lub uczeń obwini innych lub uzna swoje zachowanie za słuszne i usprawiedliwione, przez cały czas rozmowy podkreślaj, że z X dzieje się źle (ktokolwiek jest temu winny).

2. Wygląda więc na to, że X dzieje się w szkole źle.

Podkreśl to zdecydowanie, pewnie. Przejdź szybko dalej.

3. W porządku. Zastanawiam się, co mógłbyś/mogłabyś zrobić, żeby pomóc X w tej sytuacji.

Zobacz, jakie rozwiązanie zaproponuje uczennica lub uczeń. Zachęcaj do poszukania nawet drobnego działania. Kiedy pojawi się coś praktycznego i odpowiedniego, powiedz:

4. Doskonale. Wypróbuj to przez tydzień, później spotkamy się i zobaczymy, jak ci idzie. Do widzenia.

¹ Na podstawie: Izabela Podsiadło-Dacewicz, (2019), Jak radzić sobie z przemocą i dyskryminacją w szkole? Inspirator dla Nauczycielek i Nauczycieli - Część I, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno- Społecznych i Szkoleń oraz Urząd m.st. Warszawy Biuro Edukacji/ dostęp internetowy.

Karta IV: Skrypt rozmowy z osobą doświadczającą przemocy, która jest pasywna¹

Usiądźcie w miarę możliwości w spokojnym zacisznym miejscu, dającym poczucie intymności. Niech nic nie staje między wami (biurko, sprzęt). Zadbaj o niewerbalne wsparcie: spójrz na osobę przychylnie, z empatią i zaczekaj na nawiązanie kontaktu wzrokowego. Zacznij rozmowę spokojnym, nieformalnym tonem:

1. Słyszałam/słyszałem, że przytrafiły ci się w szkole jakieś niemiłe rzeczy. Opowiesz mi o tym?

Twoim zadaniem jest wsparcie i aktywne słuchanie. Zwracaj uwagę na sygnały niewerbalne – niech zachęcają do rozmowy.

2. Wygląda więc na to, że dzieje Ci się źle. Myślę, że możesz mieć już tego dosyć.

Podsumuj krótko i z empatią.

3. Czy uważasz, że jest coś, co mógłbyś/mogłabyś zrobić, by poprawić sytuację?

Słuchasz, zachęcasz, sprawdzasz, czy rozwiązanie jest praktyczne, ustalasz działanie.

4. Dobrze, spróbujmy tego przez następny tydzień, a później porozmawiamy i zobaczymy, jak się sprawy mają. Do zobaczenia.

Jeśli możesz, to wyznacz kolejną datę spotkania i poinformuj od razu o niej.

¹ Na podstawie: Izabela Podsiadło-Dacewicz, (2019), Jak radzić sobie z przemocą i dyskryminacją w szkole? Inspirator dla Nauczycielek i Nauczycieli - Część I, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno- Społecznych i Szkoleń oraz Urząd m.st. Warszawy Biuro Edukacji/ dostęp internetowy.

Karta V: Skrypt rozmowy z osobą doświadczającą przemocy, która prowokuje¹

Usiądźcie w miarę możliwości w spokojnym zacisznym miejscu, dającym poczucie intymności. Niech nic nie staje między wami (biurko, sprzęty). Zadbaj o niewerbalne wsparcie: spójrz na osobę przychylnie, z empatią i zaczekaj na nawiązanie kontaktu wzrokowego. Zaczynij rozmowę spokojnym, nieformalnym tonem.

Twoja rola polega tutaj dodatkowo również na pomocy uczennicy lub uczniowi w zdaniu sobie sprawy, że jej/jego zachowanie również powinno się zmienić, żeby nie prowokować zachowań przemocowych w stosunku do siebie.

1. Słyszałam/słyszałem, że przytrafiły ci się w szkole jakieś niemiłe rzeczy. Opowiesz mi o tym?

Twoim zadaniem jest wsparcie i aktywne słuchanie. Zwracaj uwagę na sygnały niewerbalne – niech zachęcają do rozmowy.

2. Opowiedz mi o tym więcej. Jak to się zaczęło?

W tym miejscu postaraj się wskazać uczennicy lub uczniowi związek jego zachowań z tym, co mu się przytrafia w szkole (na przykład: Zobacz, ilekroć podchodzisz do nich i żartujesz sobie z nich, wtedy oni zaczynają ci dokuczać).

3. Wygląda więc na to, że dzieje Ci się źle. Myślę, że możesz mieć już tego dosyć.

4. Czy uważasz, że jest coś, co mógłbyś/mogłabyś zrobić, by poprawić sytuację?

Słuchasz, zachęcasz, sprawdzasz, czy rozwiązanie jest praktyczne, ustalasz działanie.

5. Dobrze, spróbujmy tego przez następny tydzień, a później porozmawiamy i zobaczymy, jak się sprawy mają. Do zobaczenia.

Jeśli możesz, to wyznacz kolejną datę spotkania i poinformuj od razu o niej.

¹ Na podstawie: Izabela Podsiadło-Dacewicz, (2019), Jak radzić sobie z przemocą i dyskryminacją w szkole? Inspirator dla Nauczycielek i Nauczycieli - Część I, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno- Społecznych i Szkoleń oraz Urząd m.st. Warszawy Biuro Edukacji/ dostęp internetowy.